

Mențiune: Materialul reprezintă versiunea sintetizată a celui dezvoltat de către Agenția Națională pentru Achiziții Publice cu sprijinul Băncii Europene de Investiții în cadrul proiectului SIPOCA 625 "Sprijin în implementarea SNAP prin consolidarea capacității administrative a ANAP și a autorităților contractante", finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020.

Îndrumare privind solicitarea de garanție de bună execuție în cadrul contractelor de concesiuni

Prezenta îndrumare furnizează informații detaliate referitoare la includerea cerinței privind garanția de bună execuție în cadrul unui contract de concesiune/ parteneriat public-privat/ contract de delegare.

1 Prevederile legislației relevante

Cadrul juridic național privind contractele de concesiune este reprezentat în primul rând de Legea 100/2016, completată de normele metodologice de aplicare aprobate prin HG 867/2016 care reglementează procedurile pe care autoritățile/ entitățile contractante trebuie să le respecte atunci când atribuie contractele de concesiune de lucrări și contractele de concesiune de servicii. Prevederile incluse în Legea 100/2016, precum și în HG 867/2016 sunt aliniate cu prevederile incluse în Directiva 2014/23/UE, la nivel european.

Cerința privind obligația/ necesitatea unei garanții de bună execuție pe care concesionarul ar trebui să o constituie pe durata implementării unui contract de concesiune nu este inclusă în legislația națională privind concesiunile, spre deosebire de legislația privind achizițiile publice și cele sectoriale, unde, la nivelul legislației secundare, există o secțiune distinctă privind această cerință.

Pe de altă parte, legislația specifică¹ ce se aplică contractelor de delegare a serviciilor comunitare de utilități publice prevede faptul că un contract de delegare a gestiunii va cuprinde în mod obligatoriu clauze referitoare la garanția de bună execuție a contractului, cu indicarea valorii, a modului de constituire și a modului de executare a acesteia.

Totodată, OUG 39/2018², ordonanța care reglementează parteneriatul public-privat are inclusă o prevedere referitoare la garanția de bună execuție și menționează faptul că un contract de parteneriat public-privat reglementează printre alte aspecte și garanțiile de bună execuție ce vor fi asigurate de partenerul privat.

De reținut, așadar, faptul că prevederile legale naționale referitoare la garanția de bună execuție aplicabilă contractelor din categoria celor analizate aici sunt:

1. Garanția de bună execuție nu se regăsește ca o cerință în legislația privind concesiunile;
2. Legislația specifică în materia contractelor de delegare și a celor privind parteneriatul public-privat fac referire la garanția de bună execuție, ca prevedere contractuală.

2 Scurtă descriere a conceptului de "garanție de bună execuție" și rolul acesteia în cadrul contractelor

În sens larg, o garanție de bună execuție este un instrument care protejează împotriva deficiențelor de realizare a unui contract care ar constitui obstacole în calea finalizării cu succes a acestuia.

---

¹ art. 29 (11), Legea 51/2006, Contractul de delegare a gestiunii cuprinde în mod obligatoriu clauze referitoare la: n) garanția de bună execuție a contractului, cu indicarea valorii, modului de constituire și de executare a acesteia;

² art. 32, OUG 39/2018 Contractul de parteneriat public-privat reglementează cel puțin următoarele aspecte: n)garanțiile de bună execuție ce vor fi asigurate de partenerul privat;

În cazul contractelor dintre un partener public și unul privat, dacă partenerul public dorește să se asigure suplimentar împotriva riscului de neîndeplinire a obligațiilor în termenii contractuali de către partenerul privat, acesta poate solicita partenerului privat o garanție de bună execuție, care să-l asigure suplimentar pentru îndeplinirea obligațiilor partenerului privat.

În Codul Civil este inclusă definiția scrisorii de garanție, precum și condițiile în care aceasta poate fi executată, stipulându-se faptul că scrisoarea de garanție este angajamentul irevocabil și necondiționat prin care o persoană, denumită emitent, se obligă, la solicitarea unei persoane denumite ordonator, în considerarea unui raport obligațional preexistent, dar independent de acesta, să plătească o sumă de bani unei terțe persoane, denumită beneficiar, în conformitate cu termenii angajamentului asumat.³

În completarea acestor prevederi, HG 395/2016 a inclus scopul furnizării unei garanții de bună execuție de către contractant, care este acela “de a asigura autoritatea contractantă de îndeplinirea cantitativă, calitativă și în perioada convenită a contractului de achiziție publică/contractului subsecvent”⁴.

Dacă, în cazul achizițiilor publice și a celor sectoriale, legiuitorul a consemnat în cadrul normelor de aplicare condițiile de includere a cerinței privind garanția de bună execuție, fiind clară obligativitatea includerii acesteia în cadrul documentației de atribuire (în cazuri clar specificate), **în cazul contractelor de concesiune garanția de bună execuție nu este menționată, probabil luându-se în considerare specificul acestui tip de contracte, și anume preluarea riscului de operare de către partenerul privat.**

Conform prevederilor din Directiva 2014/23, **atribuirea unei concesiuni de lucrări sau de servicii implică transferul către concesionar a riscului de operare** legat de exploatarea acestor lucrări sau servicii care cuprinde riscul de cerere sau riscul de ofertă⁵, ori ambele. Se presupune că riscul de operare este asumat de concesionar atunci când, în condiții de exploatare normale, nu i se garantează recuperarea investițiilor efectuate sau a costurilor suportate pentru exploatarea lucrărilor sau a serviciilor care fac obiectul concesiunii. Partea riscului transferată către concesionar implică o expunere reală la situațiile neprevăzute care pot apărea pe piață, astfel încât orice pierdere potențială estimată suportată de concesionar nu este doar nominală sau neglijabilă⁶.

3 **Comparație între contractul de concesiune/ parteneriat public-privat/ contract de delegare**

Având în vedere că pe plan internațional s-au dezvoltat diferite forme de contracte pe termen lung între autoritățile publice și parteneri privați, în special sub denumirea de „parteneriate public-private” sau „concesiuni”, este necesară o clarificare a terminologiei folosite.

Ghidul de referință al Băncii Mondiale⁷ stabilește faptul că un contract de parteneriat public-privat poate fi definit în funcție de trei parametri: primul - **tipul de active incluse în parteneriat**; al doilea - care sunt **responsabilitățile asumate de partenerul privat**, și în al treilea rând - **cum este plătit partenerul privat**.

În funcție de acești trei parametri există mai multe terminologii pentru contractele de tip parteneriat public-privat care sunt folosite diferit la nivel mondial, cum ar fi: BOT (Build-Operate-Transfer⁸), O&M (Operations & Maintenance⁹), Concesiuni, PFI (Private Finance Initiative¹⁰).

Așadar, în accepțiunea acestui Ghid al Băncii Mondiale, contractul de concesiune este un tip de contract de parteneriat public-privat, fiind folosit cu precădere pentru a descrie acel tip de parteneriat public-privat în care “utilizatorul plătește” (concept detaliat în paragrafele de mai jos).

³ Art. 2321: Scrisoarea de garanție

⁴ Art. 32, HG 395/2016

⁵ În cazul de față, riscul de cerere sau riscul de ofertă se poate referi la riscurile asumate pe lanțul de aprovizionare (de la Autoritatea Contractantă până la consumatorii finali).

⁶ Prin pierdere nominală sau neglijabilă se înțelege faptul că riscul nu poate face referire la o situație specifică a concesionarului (de exemplu intrarea în insolvență) sau că riscul poate avea o influență mică (de neglijat) în cadrul contractului

⁷ [PPPReferenceGuideVersion31 \(worldbank.org\)](http://www.worldbank.org/PPPReferenceGuideVersion31)

⁸ BOT – Construcție-Operare-Transfer

⁹ OM – Operațiuni și Întreținere

¹⁰ PFI - Inițiativa de finanțare privată

Ghidul OECD are o abordare similară, menționând faptul că “PPP-urile sunt aranjamente contractuale pe termen lung între guvern și un partener privat prin care acesta din urmă furnizează și finanțează servicii publice, folosind active de capital, prin împărțirea riscurilor asociate”. Definiția include concesiuni care sunt concepute pentru a furniza servicii publice, dar exclude concesiuni cum ar fi licențe de utilizare a activelor guvernamentale, de exemplu mineritul, care sunt o altă modalitate de suplimentare a veniturilor guvernamentale. De asemenea, exclude contractele tradiționale de lucrări publice¹¹.

În ceea ce privește **acceptiunea europeană** a terminologiei folosite, conform informațiilor publicate pe site-ul Comisiei Europene¹², concesiunile sunt cea mai comună formă de parteneriat public-privat (PPP). Concesiunile care implică mai mulți parteneri privați reprezintă o formă particulară de parteneriat public-privat (PPP). Deși **PPP-urile nu au fost niciodată definite în legislația UE privind achizițiile publice, ele sunt de obicei înțelese ca fiind o cooperare dintre o autoritate publică și un partener privat, unde acesta din urmă contribuie adesea la finanțarea proiectului și preia riscuri care sunt suportate în mod tradițional de sectorul public.** Unele PPP-uri sunt structurate ca și contracte de achiziții publice, dar pe baza estimărilor serviciilor Comisiei Europene, peste 60 % din toate contractele PPP s-ar califica drept concesiuni.

O distincție clară între cele două concepte este inclusă și în Manualul privind Deficitul și Datoria Guvernului¹³, publicat de EUROSTAT:

- **concesiunile** sunt în mod obișnuit contracte prin care activele unei autorități publice („infrastructură equipment”) pot fi supuse exploatării în vederea comercializării. În acest tip de contract pe termen lung, partenerul privat este responsabil pentru construcția, exploatarea și întreținerea activelor și este preponderent remunerat de către utilizatorii finali ai activelor, prin taxe de trecere sau alte taxe/ tarife (gospodării, corporații etc.).
- **PPP-urile** sunt contracte pe termen lung între autorități publice și parteneri privați care implică construcția, operarea și întreținerea unor active care vor furniza servicii publice (cum ar fi: spitale publice, școli și universități, închisori etc.), dar în acest caz partenerul este predominant remunerat de autoritatea publică.

În România există cadru juridic aferent contractelor de concesiune (Legea 100/2016), legislație armonizată cu legislația europeană (Directiva 2014/23/UE).

În ceea ce privește contractele de PPP, există legislație specifică, în cadrul căreia se menționează faptul că PPP-urile sunt atribuite potrivit prevederilor Legii nr. 98/2016, ale Legii nr. 99/2016 **sau ale Legii nr. 100/2016**, după caz, conform concluziilor studiului de fundamentare elaborate în funcție de obiectul contractului și de modalitatea în care se realizează **transferul unei părți semnificative a riscului de operare de natură economică, în legătură cu exploatarea lucrărilor și/sau a serviciilor în cauză**¹⁴.

Referitor la contractele de delegare, acestea sunt specifice domeniului utilităților publice. Identificăm și aici legislație specifică (Legea 51/2006) care are aceeași abordare ca cea în domeniul contractelor de tip PPP. La art. 29 alin. (9), Legea 51/2006 se menționează faptul că, în cazul serviciilor de utilități publice, procedura de atribuire a contractelor de delegare a gestiunii se stabilește, după caz, în baza prevederilor Legii nr. 98/2016, Legii nr. 99/2016 și Legii nr. 100/2016.

De menționat faptul că noțiunea de delegare se folosește în cazul contractelor de utilități publice, și anume:

1. alimentarea cu apă; canalizarea și epurarea apelor uzate; colectarea, canalizarea și evacuarea apelor pluviale;
2. alimentarea cu energie termică în sistem centralizat;
3. salubritatea localităților;
4. iluminatul public;
5. alimentarea cu gaze naturale;
6. transportul public local de călători.

În concluzie, la nivel internațional, contractele de concesiune sunt considerate ca fiind o categorie distinctă de contracte în cadrul parteneriatelor public-private. La nivel european, contractele de

¹¹ [PPP-Recommendation.pdf \(oecd.org\)](#) (pag. 18)

¹² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_14_19

¹³ [5d6fc8f4-58e3-4354-acd3-a29a66f2e00c \(europa.eu\)](#)

¹⁴ art. 25, OUG 39/2018

concesiune sunt reglementate prin Directiva 2014/23/UE. Contractelor de tip PPP li se aplică fie legislația în materia concesiunilor, fie legislația în materia achizițiilor publice (dar conform statisticii Comisiei Europene, mai mult de 60% din PPP-urile lansate în UE se încadrează normelor legislative privind concesiunile).

În România, contractelor de delegare și PPP-urilor (în cazul în care concluziile studiului de fundamentare indică oportunitatea lansării procedurii ca și concesiune) li se aplică atât legislația aferentă contractelor de concesiune (Legea 100/2016), cât și legislația specifică în domeniu (OUG 39/2018 pentru PPP și Legea 51/2006 pentru delegare).

În cadrul contractelor de concesiune intră și alte tipuri de contracte, care nu intră în categoria contractelor de delegare și PPP-urilor și acestea se pot referi, de exemplu, la:

- Concesionarea privind construcția, operarea, întreținerea unei școli/ închisori /a unui spital;
- Concesionarea de spații comerciale de-a lungul unui segment de autostradă;
- Concesionarea operării unei parcuri/ a unui domeniu schiabil, etc.

Drept urmare, referirile la concesiuni din acest studiu vor include, pe lângă contractele de concesiuni, PPP-urile și delegările care sunt lansate în concordanță cu Legea 100/2016.

Concesiunile au caracteristici specifice în comparație cu contractele publice care justifică un set de reguli speciale și flexibile în atribuirea lor prin raportare la contractele de achiziții publice.

Concesiunile sunt, de regulă, contracte de mare valoare, complexe și pe termen lung, care necesită o flexibilitate adecvată în timpul procedurii de atribuire pentru a asigura cel mai bun rezultat posibil și în cadrul cărora **partenerul privat este remunerat preponderent din veniturile din exploatare a serviciului/ a lucrărilor, în funcție de performanța sa din timpul derulării contractului.**

Includerea în documentația de atribuire a cerinței privind garanția de bună execuție urmărește obținerea unei „asigurări pozitive” din partea partenerului privat pentru partenerul public conform căreia lucrările sau serviciile pe care le execută/ prestează se vor realiza în condițiile contractuale.

Dacă ar fi solicitată, garanția de bună execuție ar acoperi riscul de neexecutare a contractului de către partenerul privat, în cazul de față concesionarul. Având în vedere faptul că acesta este cel care preia riscul de operare, riscurile asumate de concedent în cadrul contractului scad, **drept urmare oportunitatea includerii cerinței privind garanția de bună execuție trebuie analizată.** De exemplu, în cazul în care riscul privind operarea este transferat în totalitate concesionarului, iar autoritatea publică nu pune la dispoziția acestuia niciun fel de active, autoritatea va analiza oportunitatea solicitării GBE din perspectiva riscurilor rămase în administrarea sa.

Ar putea exista cazuri în care autoritatea publică poate evalua necesitatea solicitării unei garanții de bună execuție, cum ar fi, de exemplu, limitarea pagubelor pe care autoritatea le-ar putea avea în cazul folosirii defectuoase a activelor/ investițiilor pe care aceasta le pune la dispoziția partenerului privat. De asemenea, contravaloarea garanției de bună execuție ar putea fi o sursă monetară utilă, putând fi valorificată de autoritatea publică pentru a continua furnizarea serviciilor până la momentul desemnării unui nou concesionar.

În funcție de situația specifică (riscuri transferate, active puse la dispoziție, modalitate de plată) și de celelalte cerințe din cadrul documentației de atribuire (cum ar fi alte garanții financiare sau un anumit nivel al redevenței sau un anumit nivel al contribuției financiare din partea autorității), autoritatea publică poate analiza oportunitatea solicitării unei garanții de bună execuție, precum și cuantumul acesteia.

Totodată, trebuie reținut faptul că, deși legislația în materia concesiunilor de lucrări și a concesiunilor de servicii¹⁵ nu prevede solicitarea GBE, totuși, **pentru anumite tipuri de contracte, legislația specifică aplicabilă acestora prevede includerea în documentația de atribuire a acestei cerințe.**

Mai exact, facem referire la **contractele de delegare a serviciilor publice, lansate sub Legea 100/2016. Pentru acestea se va solicita explicit garanția de bună execuție, autoritățile contractante fiind obligate să respecte atât prevederile legislației privind achizițiile, cât și legislația specifică (Legea 51/2006, art. 29 (11), în cadrul căreia în mod specific se solicită includerea garanției de bună execuție.**

De asemenea, în ceea ce privește procedurile care se lansează sub forma unui parteneriat public-privat, cu respectarea prevederilor Legii 100/2016, autoritatea contractantă va trebui să analizeze inclusiv prevederile

---

¹⁵ Legea 100/2016

OUG 39/2018, art. 32 în cadrul căreia este menționată, de asemenea, garanția de bună execuție ca parte a contractului de PPP, fără ca cerința să fie la fel de clară și precisă ca în cazul Legii 51/2006. În cadrul acestei ordonanțe sunt incluse prevederi referitoare la diferite garanții pe care partenerul privat trebuie să le furnizeze către finanțatorii proiectului respectiv (art. 16, OUG 39/2018 (1)).

Pentru toate celelalte tipuri de contracte de concesiune (și anume contractele de concesiune care nu se încadrează în categoria contractelor de delegare sau a PPP-urilor, de exemplu concesiunea unui spațiu care aparține autorității contractante/ concesiunea spațiilor de-a lungul unui sector de autostrada) **nu există cerință specifică în legislație privind obligativitatea solicitării unei garanții de bună execuție, această cerință rămânând la latitudinea autorității contractante.**

De asemenea, în niciuna din situațiile în care prin legislație se impune solicitarea garanției de bună execuție, nu este precizat un anumit quantum (prag maxim recomandat a fi solicitat), și la ce valoare ar trebui raportat acesta: la valoarea totală a investiției (așa cum se indică în cazul procedurilor de achiziție publică/ sectorială) sau la valoarea medie anuală a veniturilor estimate.

4. Concluzii:

A. Cu referire la oportunitatea solicitării GBE în cadrul cerințelor unei concesiuni

Autoritatea publică are opțiunea de a include în documentația de atribuire cerința privind constituirea GBE. Această decizie se recomandă a fi luată doar în urma unei evaluări temeinice care să ia în considerare elemente precum:

- a. **Obiectul concesiunii** (de exemplu, în cazul în care contractul de concesiune include pe lângă operare și construcția investiției);
- b. Impactul unei prestații defectuoase/ neconforme asupra **activelor proprietate publică** care sunt puse la dispoziția partenerului privat și pe care acesta le are în administrare/ întreținere pe perioada derulării contractului;
- c. **Impactul unei prestații defectuoase/ neconforme** asupra îndeplinirii obiectivelor autorității publice (de exemplu, în cazul prestării unor servicii direct către populație, cum ar fi colectarea deșeurilor sau iluminatul stradal, dacă contractul de concesiune se reziliază, autoritatea trebuie să aibă în vedere continuarea asigurării acelor servicii până la desemnarea unui nou concesionar);
- d. **Alte cerințe solicitate concesionarului incluse în documentația de atribuire, cum ar fi anumite penalități/ asigurări** (de exemplu asigurări profesionale, asigurarea de răspundere față de terți, asigurarea împotriva pierderii veniturilor/profitului, asigurarea construcției)/ **garanții financiare** (de exemplu garanții cu privire la creanțele și drepturile deținute în temeiul contractului de concesiune, în favoarea finanțatorilor contractului de concesiune care sunt instituții de credit, instituții financiare, pe durata contractului de concesiune/ **inclusiv un anumit quantum al redevenței.**
- e. Capacitatea pieței respective, care se stabilește în urma efectuării unei cercetări de piață.

De la această regulă fac excepție contractele de delegare și parteneriatele public-private guvernate de legi speciale, unde este inclusă cerința privind garanția de bună execuție în cadrul contractului. În mod specific, pentru toate contractele de delegare este obligatorie solicitarea unei GBE, conform art. 29 din Legea 51/2016.

B. Cu referire la scopul și quantumul GBE

În cazul în care se solicită, **quantumul GBE este direct legat de scopul pentru care este solicitată** și se va stabili în funcție de calculul pe care autoritatea l-a întocmit anterior în cadrul evaluării realizate privind costurile/ consecințele financiare pe care le-ar putea avea în cazul îndeplinirii defectuoase/ a neîndeplinirii contractului de concesiune/a unei activități specifice din cadrul contractului.

În funcție de fiecare situație specifică, cu referire la **quantumul GBE**, recomandarea este ca acesta să fie calculată în funcție de valoarea estimată a activităților pe care concesionarul urmează să le presteze și de riscurile/ costurile/ consecințele financiare pe care autoritatea le-ar putea avea în cazul îndeplinirii defectuoase/ a neîndeplinirii contractului de concesiune de către concesionar.

Cu titlu exemplificativ, în continuare sunt prezentate posibile abordări privind scopul și quantumul GBE:

- În cazul în care contractul de concesiune include doar servicii de operare (de exemplu servicii de colectare a deșeurilor), GBE ar putea fi calculată ca **procent calculat la valoarea estimată medie**

anuală a contractului de concesiune. Această abordare ar fi similară cu prevederile din HG 867/2016 referitoare la garanția de participare, care se calculează proporțional la valoarea medie estimată anuală. Astfel, **valoarea GBE nu ar trebui să depășească 10% din valoarea medie estimată anuală.**

- În cazul în care contractul de concesiune prevede inclusiv execuția investiției (construcție urmată de operare), **GBE ar putea fi calculată ca procent din valoarea estimată a construcției.** În acest caz, valoarea GBE nu ar trebui să depășească 10% din valoarea estimată a valorii de execuție. Dacă pe parcursul derulării construcțiilor, concesionarul nu își respectă obligațiile, autoritatea ar putea rămâne cu infrastructura nefinalizată și cu mari probleme financiare. Drept urmare s-ar justifica includerea unei astfel de cerințe.
- În cazul în care contractul de concesiune include bunuri ce fac obiectul contractului care urmează să fie predate autorității într-o stare corespunzătoare (la standardele prevăzute în contractul de concesiune), autoritatea poate analiza includerea cerinței privind **GBE, care ar putea fi calculată ca procent din valoarea estimată a acelor bunuri.** Prin analogie la celelalte prevederi legale, valoarea GBE nu ar trebui să depășească 10% din valoarea estimată a acelor bunuri.

C. Cu referire la momentul constituirii GBE

Contractele de concesiune au durate semnificative de timp, iar evenimentul care impune existența unei GBE poate interveni pe întreaga perioadă de derulare a contractului și nu neapărat doar la intrarea în efectivitate a acestuia. Astfel, în cadrul unui contract de concesiune, momentul constituirii GBE poate interveni:

5. La intrarea în efectivitate a contractului (de exemplu, 10 zile de la semnarea contractului);
6. La finalizarea unei anumite activități și demararea unei alte activități (de exemplu, la începutul activității de operare după finalizarea fazei de construcție);
7. Spre finalul contractului, în cazul în care contractul prevede transferarea anumitor bunuri într-o stare corespunzătoare (la standardele prevăzute în contractul de concesiune);

Se conturează astfel posibilitatea includerii în documentația de atribuire a unor cerințe privind mai multe GBE cu scop diferit (în special pentru contracte cu mai multe tipuri de activități și cu o perioadă mai lungă de implementare (> 10 ani)). Toate aceste detalii trebuie incluse de la început în documentația de atribuire pentru a fi cunoscute de către ofertanți pentru a-și putea estima costurile emiterii și menținerii garanției de bună execuție.

D. Cu referire la durata de valabilitate a GBE

De regulă, concesiunile sunt contracte care se încheie pe durate medii/ lungi de timp. Astfel, concesionarului ar trebui să i se acorde posibilitatea constituirii GBE:

- fie cu o valabilitate până la data expirării;
- fie cu valabilitate de cel puțin un an cu obligația de prelungire a valabilității acesteia pe durata implementării contractului/ pe o anumită perioadă solicitată astfel încât în orice moment până la data expirării, GBE să fie valabilă.

Ținând cont de specificul contractelor de concesiune (durata de implementare a contractului pe termen mediu/lung, tipul serviciilor prestate¹⁶/ costurile operatorului de emiterie și menținere unei GBE cu o valabilitate mare, de exemplu >3 ani), recomandarea este ca în cazul includerii în contract a unei GBE, valabilitatea acesteia să fie să fie solicitată pentru 1 an, împreună cu obligația de prelungire a valabilității acesteia pe durata implementării contractului/ pe perioada solicitată astfel încât în orice moment până la data expirării, GBE să fie valabilă.

---

¹⁶ servicii anuale de operare repetitive